

ČLANCI

Komparativne zagonetke u vezi sa *Sacrae cantiones* Ivana Lukačića Šibenčanina

Ennio Stipčević, Zagreb

Ivan Lukačić Šibenčanin zauzima izuzetno mjesto među starim hrvatskim skladateljima. I pravo da je tako jer, koliko je do danas poznato, Lukačić je jedan od naših rijetkih skladatelja koji je otišao u inozemstvo (Italiju) na naukovanje, a da tamo nije i ostao, već se vratio u domovinu da ovdje provede ostatak života. No svakako da je najveći uzrok njegovoj slavi čuvena zbirka moteta za 1-5 glasova *Sacrae cantiones* tiskana u Veneciji 1620.

Naši muzikolozi su mu se zbog toga odužili, pa je tako Lukačić jedini stari hrvatski skladatelj kome su sva djela (27 motela iz *Sacrae cantiones*) doživljela suvremeno izdanje. Nedavno ponovno pronađeni originalni primjerak Lukačićeve zbirke moteta u Jagiellonskoj biblioteci u Krakovu konačno, nakon punih četrdeset godina, pruža hrvatskim muzikolozima priliku da upoznaju skladateljevu umjetnost iz originala.¹

Želja nam je da ukažemo na neke vidove proučavanja Lukačićeva djela, koji do sada nisu bili u dovoljnoj mjeri uvažavani pri vrednovanju skladateljevih postupaka, a njihovo daljnje promicanje direktno proizlazi iz činjenice da nam je sada u analizi dostupan original.

O čemu se radi? *Sacrae cantiones* dostupne su nam u suvremenim transkripcijama i obradbama triju uvažanih hrvatskih muzikologa: dr. Dragana Plamenca (*Odabrani moteti*, 1935. u izdanju Hrvatskog glazbenog zavoda), dr. Lovre Županovića (*Četiri moteta ... Zvuk*, 1969) i Josipa Andreisa (*Sesnaest moteta*, 1970. u izdanju Muzikološkog zavoda Muzičke akademije u Zagrebu). Iz pera istih autora proisteklo je i nekoliko izvrsnih studija o Lukačiću-skladatelju. Čini se dakle, da je »slučaj Lukačić« spremljen ad acta. Ipak ...

Sva tri suvremena transkripcije zbirke *Sacrae cantiones* rađene su po nešto drugačijim kriterijima, te je razumljiva tvrdnja dr. Lovre Županovića: »Zato je zaista vrijeme da oba djela (sc. Plamenca i Andreisa, nap. E. S.) budu objavljena zajedno u jednoj publikaciji te da glazbene misli velikog Šibenčanina konačno postanu posve dostupne našoj glazbenoj praksi.«² Osim toga, i Plamenče-

va i Andreisova redakcija u prvom su redu instruktivne naravi (»za praktičnu upotrebu«, kako veli Plamenac u predgovoru *Odabranim motetima*, str. 7), te su u tom smislu čak i obradbe basso continua, u originalu zamišljenog za orgulje, prilagođene klaviru.

Spominjani muzikolozi u svojim studijama³ bavili su se analizom Lukačićevih moteta te je tako uočena, kao jedna od bitnih skladateljevih odlika, kolebanje elemenata stare renesansne polifonijske umjetnosti i naprednih stremljenja u monodiji. Taj zaključak svakako je dobar i vrlo bitan, no premalo je učinjeno na bi se pokušalo spoznati ne samo odredišta nego i izvorišta Lukačićeva stila. Premda se zna da je naš skladatelj drugovao i bio najvjerojatnije učenikom Giacoma Finettija, uglednoga talijanskog umjetnika, ništa se do danas nije napravilo u uspoređivanju njihovih opusa.

Svakako da je dosadašnjem nehaju za Finettijevo stvaralaštvo bio najveći, ako ne i jedini uzrok, što su sva njegova djela još netranskribirana, a svako naručivanje mikrofilmova, transkribiranje i analiziranje povezani su s tolikim poteškoćama (uostalom, uz nesigurnost u smisao i uspjeh posla), da je razumljivo što je ovdje komparativna metoda izostala. Isto tako (još uvijek!) netranskribirani opusi Gabriela i dobrim djelom Tomasa Cecchinija, izvrsnih skladatelja i Lukačićevih suvremenika na našoj obali, i u ovom pravcu otežavaju upoređivačka nastojanja.

Po nekim predradnjama u tom smislu, čini se da bi ipak trebalo krenuti tom neuzoranom stazom, jer ...

U Pulitijevoj zbirci monodijskih moteta *Pungenti dardi spirituali*, 1618. nalazi se i jedan posvećen »A Jacopo Finetti Maestro di Cappella di Ca, Grande a Venezia«. Dvije godine kasnije, u zbirci *Lillia convallium* između trinaest monodijskih moteta nalazi se i *O quam Speciosa* »Ad istanza del P. F. Jacopo Finetti maestro di Cappella alli Frari in Venetia.« Očito, dakle, da su se Finetti i Puliti poznavali. Nekoliko godina prije bio je i Lukačić u Italiji, te nije nemoguće da se baš ondje prvi

³ D. Plamenac, uvodna studija u *Ivan Lukačić, Odabrani moteti*, Zagreb, 1935; L. Županović, *Umjetnost Ivana Lukačića Šibenčanina*, Radovi Instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru, vol. 13-14, Zadar 1968, str. 377-400; J. Andreis, *Ivan Lukačić i njegova umjetnost*, uvodna studija u *Ivan Lukačić, Sesnaest moteta*, Zagreb 1970.

¹ Više o samom otkriću vidi u *Lukačić došao iz Krakova*, u zagrebačkom *Vjesniku* od 25. siječnja 1983, str. 7.

² Usp. Lovro Županović, *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb, str. 65.

Faksimil originalnog izdanja *Sacrae cantiones* Ivana Lukačića Šibenčanina. Taj primjerak danas se čuva u Jagiellonskoj biblioteci u Krakovu.

put upoznao s Pulitijevim stvaralaštvom. Čini se, po nekim elementima u koje sada ne bismo približe ulazili, da je Lukačić poznao i Pulitijevu zbirku za 1-3 glasova *Sacri concentus*, 1614.⁴ Sasvim je vjerojatno, međutim, da su se Lukačić i Cecchini mogli poznavati, barem putem svojih skladbi, jer su se vrlo lako mogli sresti u Splitu ili Hvaru.

Nadalje — u zbirci *Amorosi accenti*, 1621., koja je pravi biser našega glazbenog ranog baroka, Pulitiju piše panegiričku pjesmicu stanoviti Don Lelio Peregrini. Isti pjesnik spjevao je pjesmicu slične zanemarive umjetničke vrijednosti i Tomasu Cacchiniju u *Canti spirituali*, op. 3. Znači da je on poznao obadva skladatelja. No da li su se oni i međusobno poznavali? To ne znamo jer još uvijek nažalost, premalo poznajemo njihova djela (to se pogotovo odnosi na Pulitija), a da bismo se mogli upuštati u komparativne analize. A takvim analiza ma zacijelo bismo dobili potpuniju sliku o dalmatinskom i istarskom glazbenom ranom baroku. Stvar je daljnjih napora da se transkribiraju i prirede djela domaćih starih majstora, kako bi putem izvedbi naša baština bila dostupna što širem krugu ljubitelja glazbe.

Radi toga spremamo prvo kritičko izdanje kompletne zbirke *Sacrae cantiones* Ivana Lukačića Šibenčanina, zbog čega smo uostalom i započeli tranjanje za originalnim izdanjem Lukačićeve zbirke.

⁴ Prvi je na tu mogućnost ukazao Dragan Plamenac u studiji *Tragom Ivana Lukačića i nekih njegovih suvremenika*, Rad JAZU 351, 1969, str. 85.

Glazbena djelatnost hrvatskih dominikanaca u ovom stoljeću

Anđelko Fazinić, Rijeka

(Svršetak)

O. Reginald Rabadan, 1897.—1967. Kao profesor na sjemenišnoj gimnaziji u Bolu vrlo revno promiče crkveno pjevanje, poučava sjemeništarce u tamburama, vodi tamburaški zbor i pjevački zbor sjemeništaraca.

O. Anđelko Fazinić, r. 1902. Prve upute o glazbi dobio je u sjemeništu kroz pouku pjevanja, sviranja tamburica i klavira. U Dubrovniku kroz 2 godine poučava ga teoriju glazbe i orgulje o. Viculin. Boraveći godinu dana u Viterbu (Quercia) kao

student I. godine filozofije bio je pomoćnik kantora (sucantor) u samostanu sa 70 redovnika. Vrativši se zbog slabog zdravlja u domovinu, bio je u dubrovačkom samostanu za vrijeme teološkog studija kantor i orguljaš. Dodijeljen na službu sjemenišnoj gimnaziji u Bolu poučavao je sjemeništarce glazbenu teoriju, pjevanje, harmoniju, vodio pjevački i tamburaški zbor, vršio u samostanu dužnost orguljaša te vodio mjesno crkveno pjevačko društvo »Sveta Cecilija«. 1934. prelazi u Zagreb, gdje kao izvanredni đak polazi muzičku akademiju godinu dana. Kroz pet godina boravka u Zagrebu vodi dječji ženski zbor i muški zbor že-